

Біографія Умані: через минуле у майбутнє

(бібліографічний огляд літератури)

Умань – моє рідне місто. Воно пережило набіги татарів, бачило розкішні бали польських аристократів. Воно пам'ятає моторошну помсту гайдамаків загарбникам України. Його архітектура пережила епохи і держави, була свідком багатьох історичних подій.

Історична частина міста має свій особливий колорит, у якому переплітаються архітектурні пам'ятки старовини, різні стилі та особливості місцевого ландшафту.

Із роками змінився вигляд міста – нові події вписували нові сторінки в історію. Цю історію має не лише саме місто, але й кожна вулиця, кожний його будинок.

Бібліотека Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини презентує цікаву підбірку книг про історію рідного міста та Уманщину загалом.

История Уманщины на страницах "Киевской старины" (1882-1889 г.г.) [Текст] : [в 2 т.]. Т.1 / Відділ культури і туризму Уманської міської ради, Уманський краєзнавчий музей ; [уклад. В. М. Давидюк]. – Умань : [Візаві], 2013. – 578, [2] с. – Факсимільне відтворення статей про історію Уманщини що друкувались в щомісячному історичному журналі "Кієвская старина" . - К.: Типографія К. Н. Милевскаго Крещатикъ, домъ Зейдела, 1882-1889. – Бібліогр.: в підряд. приміт.

"Киевская старина" - щомісячний історико-етнографічний та літературний часопис. Видавався у Києві російською та українською мовами протягом 1882-1906 років. З 1907 року змінив назву на "Україна" і видавався переважно укр. мовою.

Дана книга являє собою збірку статей та матеріалів, які публікувались в часописі, розповідаючи про історичні події, що відбувались на теренах Уманщини. Добірку узагальнено та систематизовано у двох томах. 1-й т. охоплює статті, що виходили в журналі у період з 1882 по 1889 рр.

История Уманщины на страницах "Киевской старины" (1890-1905 г.г.) [Текст] : [в 2 т.]. Т.2 / Відділ культури і туризму Уманської міської ради, Уманський краєзнавчий музей ; [уклад. В. М. Давидюк]. – Умань : [Візаві], 2013. – 532, [2] с. – Факсимільне відтворення статей про історію Уманщини що друкувались в щомісячному історичному журналі "Кієвская старина" . - К.: Типографія К. Н. Милевскаго Крещатикъ, домъ Зейдела, 1882-1889. – Библиогр.: в підряд. приміт.

"Киевская старина" - щомісячний історико-етнографічний та літературний часопис. Видавався у Києві російською та українською мовами протягом 1882-1906 років.

Дана книга являє собою збірку статей та матеріалів, які публікувались в часописі, розповідаючи про історичні події, що відбувались на теренах Уманщини. Добірку узагальнено та систематизовано у двох томах. В другому томі статті друкувались з 1900 по 1905 року включно.

Адрес-календарь (с историческим очерком и планом) гор. Умани на 1904 год [Текст] : присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616-2016) / Відділ культури Уманської міської Ради, Уманський краєзнавчий музей ; [упоряд. Владислав Давидюк]. – [Факсимільне видання]. – [Умань] : [Візаві], 2016. – 151, [4] с. : фотоіл, карти. – Факсимільне відтворення видання: Адресь-календарь (съ историческимъ очерком и планомъ) гор. Умани на 1904 годъ. - Изд. 1-е. - Умань : Типографія Іосифа Давидовича Барана, 1903.

Книга "Адрес-календар" - унікальне видання, що вийшло друком ще на початку ХХ ст. і залишилось в одиничних екземплярах, доступ до яких обмежений. Видання містить багато цікавих матеріалів про адміністративні установи, навчальні заклади, релігійні громади м. Умані 1903 року. Унікальним у календарі є те, що до інформації про кожну установу чи заклад додається інформація про штат: службовців, вчителів, лікарів, військових, власників торгівельних закладів та їхнє місце проживання. "Адрес-календар" містить додаток - план міста 1903 року із зображенням та назвами усіх вулиць, а також із позначенням найважливіших адміністративних будинків. Календар надрукований мовою оригіналу зі збереженням стилю викладу та орфографією того часу. Видання зацікавить всіх, кому не байдужа історія нашого міста.

63.3 (Аукр-Ачер)

Н 32

Настольно-справочная книга-календарь на 1911 год "Весь Умань" [Текст] : присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616-2016) / Відділ культури Уманської міської Ради, Уманський краєзнавчий музей : [упоряд. В. Давидюк]. – Умань : Візаві, 2016. – [36-40 к] (Збережена нумерація сторінок оригіналу) : іл., карта. – Факсимільне відтворення видання: Настольно-справочная книга-календарь на 1911 годъ "Весь Умань". - II годъ изданія. - Издатель Д. Гринвальд, 1911.- Орфографію збережено до реформи 1918 року.

Гортаючи дану книгу читач детально пізнає історію рідного міста. Це один із перших відомих документів, у якому за алфавітом подані прізвища домовласників міста початку ХХ століття. Календар дає повне уявлення про адміністративні установи, навчальні заклади, релігійні конфесії Умані 1910 року та їх місце знаходження. Книга є початком серії випуску цілого ряду видань з історії міста Умані та Уманщини.

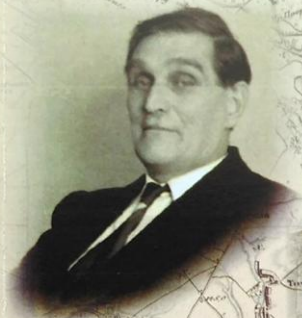
63.3(14кр-4чек)-8
К 90

Исторический вестник [Текст] : факсимільне відтворення нарису С. Андріанова "Графиня Софія Потоцкая", що друкувався в історико-літературному журналі "Исторический вѣстник" в січні 1899 р. – [Факсимільне видання]. – [Умань] : [Візаві], [2016]. – [16] с. – Зміст: Андріановъ С. Графиня Софія Потоцкая.

Це нове видання із серії історичних факсимільних видань про дендрологічний парк "Софіївка". Цей нарис має вже власну історію, адже був надрукований ще в 1899 році в історико-літературному журналі "Исторический вестник". Книга містить факти з біографії Софії Потоцької, переважно про її особисте та світське життя, автор описує її зв'язки з відомими чоловіками та розкриває своєрідні стосунки з Потоцьким. Також у нарисі є дані про будівництво саду "Софіївка" і, нарешті, спогади про Софію Потоцьку як про "благодетельницю" та про її похорон. Матеріал представлений без змін, зі збереженням мовного стилю того часу та орфографією до реформи 1918 року. Книга принесе користь всім, хто цікавиться історією свого рідного краю.

БЗ.З(АУкр-АЧек)-8
Т60

Петро Петрович Курінний

(красназавці Уманщини)

Торгало, Ю. В. Петро Петрович Курінний [Текст] : красназавці Уманщини / Юрій Торгало ; [рец. Кузнець Т. В., Скомаровський В. О.] ; Уманський красназавчий музей. – Умань : Візаві, 2014. – 135, [1] с. : фотоіл. – Книга присвячена 400-річчю найдавнішої згадки про м. Умань (1616 р.) та 100-річчю від часу заснування Уманського красназавчого музею (1917 р.). – Бібліогр.: в тексті.

Ім'я Петра Петровича Курінного сьогодні відоме лише невеликій кількості фахівців. Його життя та діяльність - ціла епоха в історії української науки та культури. В довоєнний час активно займався археологічними та етнографічними дослідженнями. Як представник покоління науковців 20-х років, він продовжував свою працю тоді, коли багато його колег і друзів загинули від більшовицьких репресій 30-х років. Не припиняв свої дослідження під час Другої світової війни і в еміграції. У виданні вперше надано унікальні матеріали, передані та збережені пасербом П. П. Курінного - Денбським Ю. В. та онукою вченого Гранкіною І. Г.

Кващенко, В. Исторический очерк Умани и царицына сада (Софиевки) [Текст] : с фотогравюрами / В. Кващенко. – Факсимільне видання. – Умань : Візаві, 2016. – 57, [1] с. : фотоіл. – Факсимільне відтворення видання: Кващенко В. Историческій очеркъ Умани и царицына сада (Софієвки).- К. : Типографія С. В. Кульженко, 1895.- Орфографія до реформи 1918 року. – Библиогр.: в підрядкових примітках.

Це видання було довгий час недоступним широкому загалу. Воно вийшло друком ще в 1895 році і є одним із серії видань, виданих наприкінці XIX - на початку XX ст. Вихід книги присвячений 100-річчю заснування Царициного саду (нині Національний дендропарк НАН України "Софіївка"). Автор книги детально знайомить читачів з історією міста, долею непересічних історичних осіб, які залишили неабиякий слід в історико-культурній спадщині Умані, а також з етапами будівництва парку "Софіївка". Видання, не зважаючи на суб'єктивний виклад історичних фактів, досить цікаве і пізнавальне для краєзнавчого вивчення Уманщини.

63.3(4 Укр-4 Чех)
452

Уманська різня 1768 р.

Факсимільне видання

Уманська різня 1768 р. [Текст]. – Факсимільне видання. – [Умань] : [Візаві], [2016]. – [26 с.]. – Факсимільне відтворення видання: Регесты и надписи : свод материалов для истории евреев в России (80 г. - 1800 г.). Т. 3 : (1740-1799 г.) / ред.-сост. С. М. Гольдштейн, Л. А. Сев, М. Г. Сыркин . – СПб : Тип. А. Розена, 1913 (СПб., Театр. пл., 2).

Перед вами книга "Уманська різня" - факсимільне відтворення книги "Регесты и надписи" 1913 року видання. Що ж являли собою Регести і надписи тих часів? "Регести и надписи" представляють собою компіляцію різних опублікованих матеріалів: написів, документів, оглядів архівних джерел, фрагментів з історичних творів і записок мандрівників, що стосуються історії російського єврейства і прикордонних територій. Книга "Уманська різня" вміщує уривки з 3-го тому вище згаданої книги, які стосуються подій, що відбувалися в Умані в 1768 році. У виданні надано унікальні документальні матеріали, що є живою історією. Вихід цього видання дає можливість всім, хто цікавиться історією Умані, ознайомитись з книгою та оцінити її унікальність.

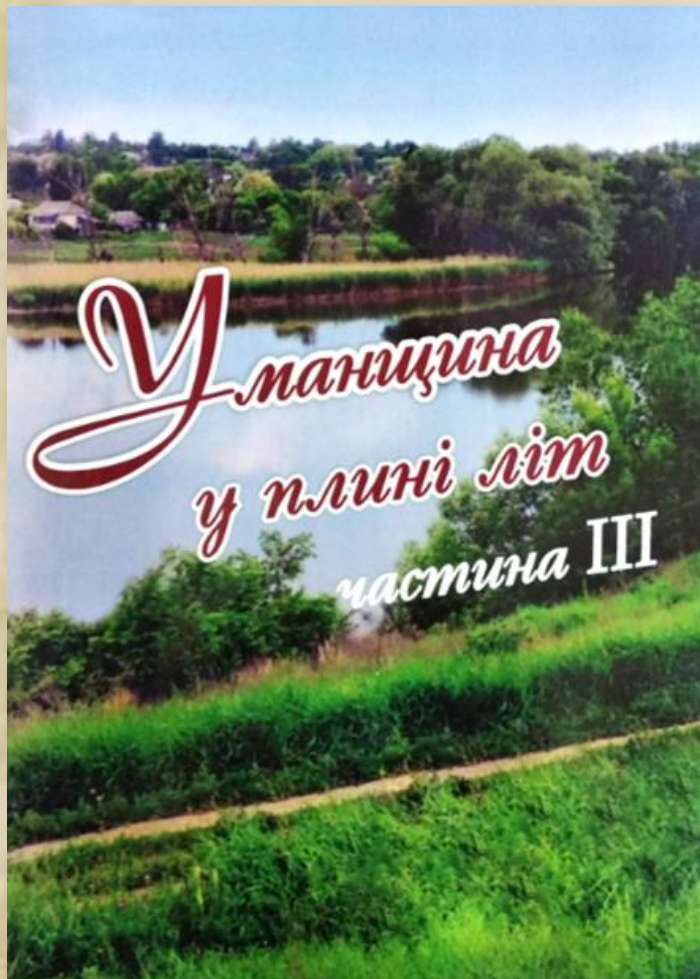
Уманщина у плинні літ [Текст] : [це видання очима сьогодення розповідає про благословенний край крізь призму історій населених пунктів нашого району]. Ч. 1 / [авт. колектив: Тульчинська Н. С., Черномаз Б. Д., Черномаз Т. О. ; передмова Оксани Супрунець] ; Уманська районна рада. – Умань : Візаві, 2017. – 357, [1] с. : портр. – Бібліогр.: в підрядкових примітках. – Авт. зазначено на звороті тит. арк.

Перша частина 4-томного видання була надрукована ще в серпні 2016 року, а її презентація відбулась напередодні 25-ї річниці незалежності України. Автором першої частини цієї книги є місцевий історик-краєзнавець Надія Тульчинська, окремі розділи написали кандидат історичних наук, доцент Уманського педагогічного університету імені Павла Тичини, політв'язень Богдан Черномаз і голова народознавчого товариства «Берегиня», голова Громадської ради при райдержадміністрації Тетяна Черномаз. У ній йдеться про загальну історію Уманського краю від минушини й до кінця 80-х років минулого століття.

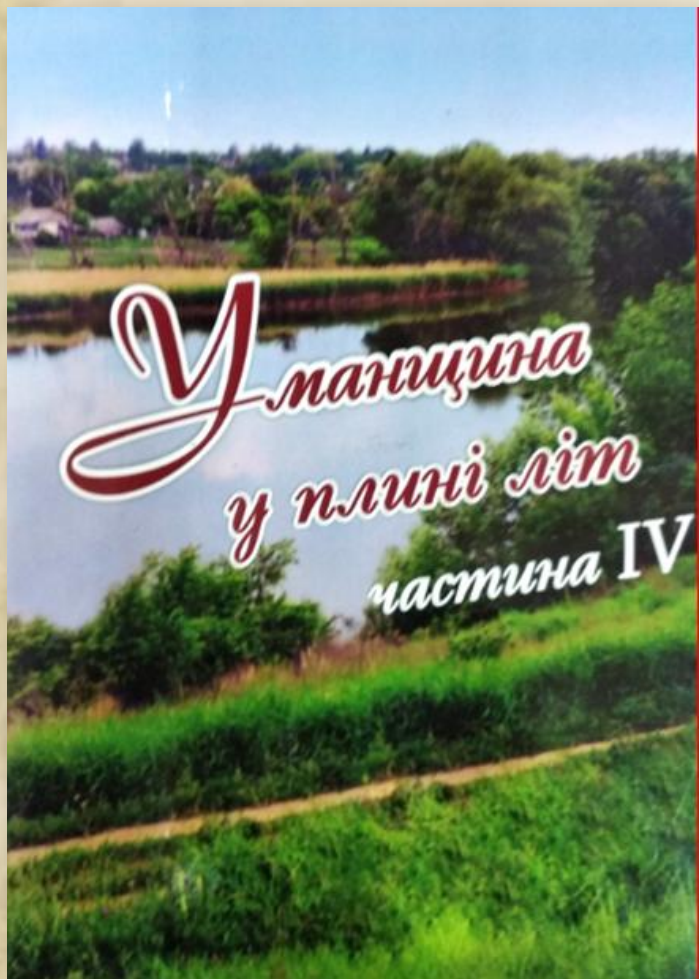
Уманщина у плинні літ [Текст] : Ч. 2 / Уманська районна рада ; [голов. ред. Д. М. Гайда ; передмова Оксани Супрунець]. – Умань : Візаві, 2017. – 259, [1] с. : фотоіл.

У другій частині книги, презентація якої відбулася 2 лютого 2018 року, розміщені історії 14 населених пунктів, серед яких: Антонівка, Аполянка, Бабанка, Берестівець, Вільшана Слобідка, Вільшанка, Гереженівка, Городецьке, Городниця, Гродзеве, Громи, Дмитрушки, Доброводи, Дубова.

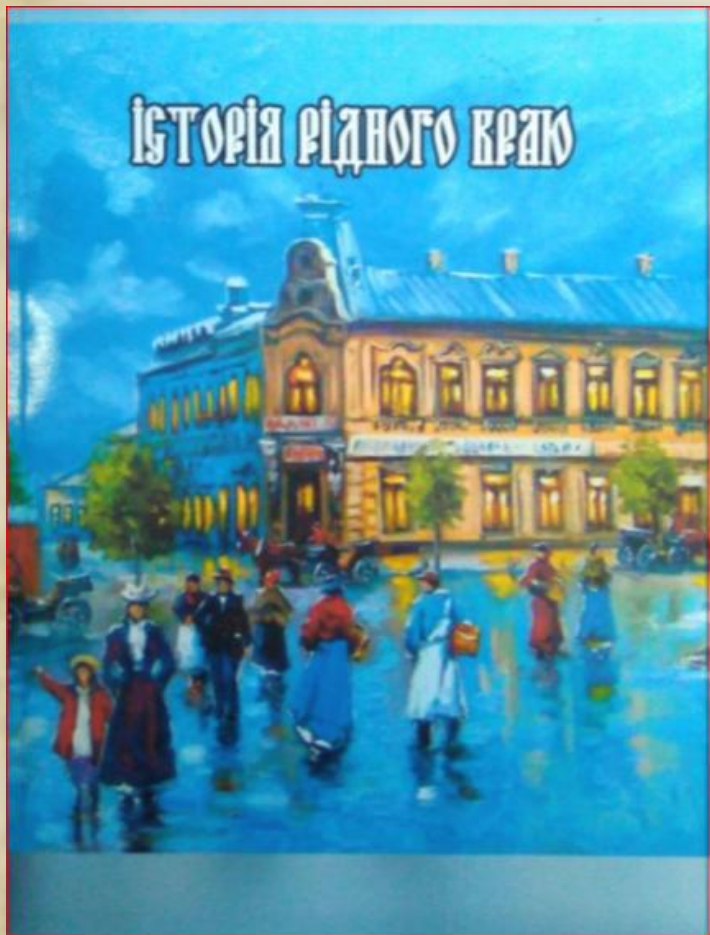
Уманщина у плинні літ [Текст] : Ч. 3 /
Уманська районна рада ; [голов. ред. Д. М.
Гайда ; передмова Оксани Супрунець]. –
Умань : Візаві, 2018. – 326, [1] с. : фотоіл.

У третій частині книги розміщені історії 19 населених пунктів Уманщини, серед яких: Затишок, Заячківка, Іванівка, Колодисте, Коржова, Коржова Слобода, Коржовий Кут, Косенівка, Кочержинці, Кочубіївка, Краснопілка, Ладжинка, Максимівка, Малий Затишок, Оксанина, Острівець, Паланка, Піківець, Полянецьке. Її презентація відбулася 22 червня 2018 року.

Уманщина у плинні літ [Текст] : Ч. 4 / Уманська районна рада ; [голов. ред. Д. М. Гайда ; передмова Оксани Супрунець]. – Умань : Візаві, 2018. – 367, [1] с. : фотоіл.

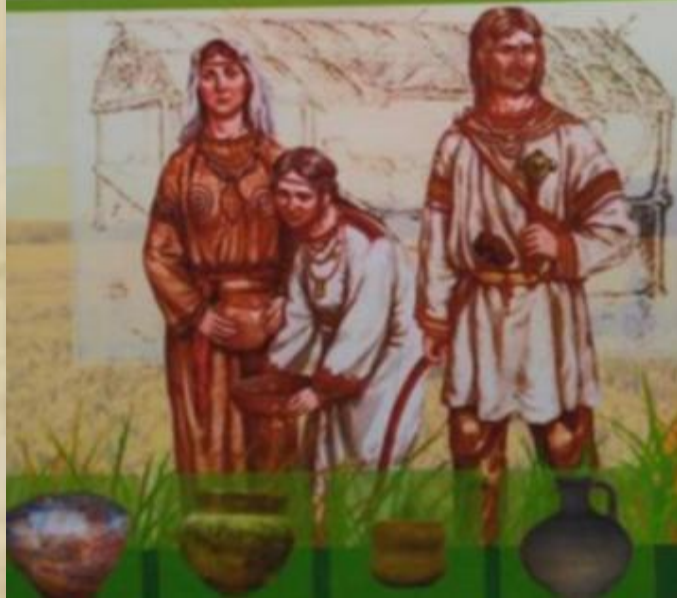
У четвертій частині йдеться про події далекої минувшини, страшні роки Голодомору 1932-1933 років, комуністичні репресії та існування на Уманщині Організації українських націоналістів і військових формувань Української повстанської армії, про період Другої Світової війни на теренах нашого району, роки повоєнної відбудови, перебудови, проголошення незалежності Української держави, роки її становлення та сьогодення Уманського краю.

Кукуруза, А. В. Історія рідного краю [Текст] : посібник для студ. денної та заочної форм навчання / А. В. Кукуруза ; [уклад. А. В. Кукуруза ; рец. Т. В. Кузнець, І. І. Кривошея] ; МОН України, Уманський ДПУ імені П. Тичини, Історичний ф-т. – Умань : Жовтий О. О., 2016. – 180, [1] с. : табл. – Бібліогр.: с. 45–55. – Іменний покажч.: с. 177–180.

ГОРОХІВСЬКИЙ П. І.
СВЯЩЕНКО З. В.

Археологія
та давня історія
Уманщини

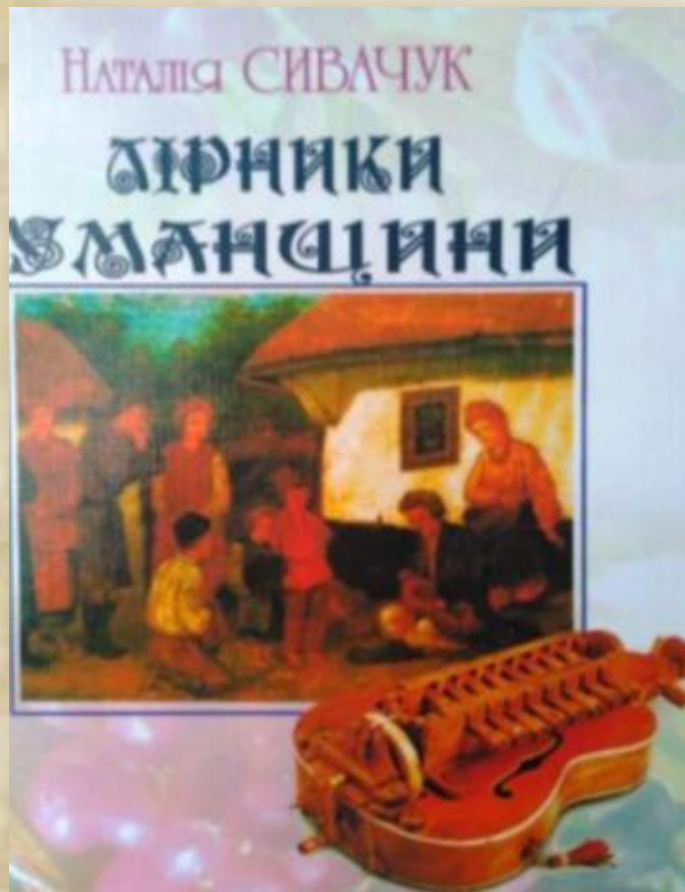

Горохівський, П. І. Археологія та давня історія Уманщини [Текст] : [монографія] / П. І. Горохівський, З. В. Священко. – Умань : Жовтий О. О., 2015. – 291, [1] с. : фотоіл., табл. – Бібліогр.: с. 249-291.

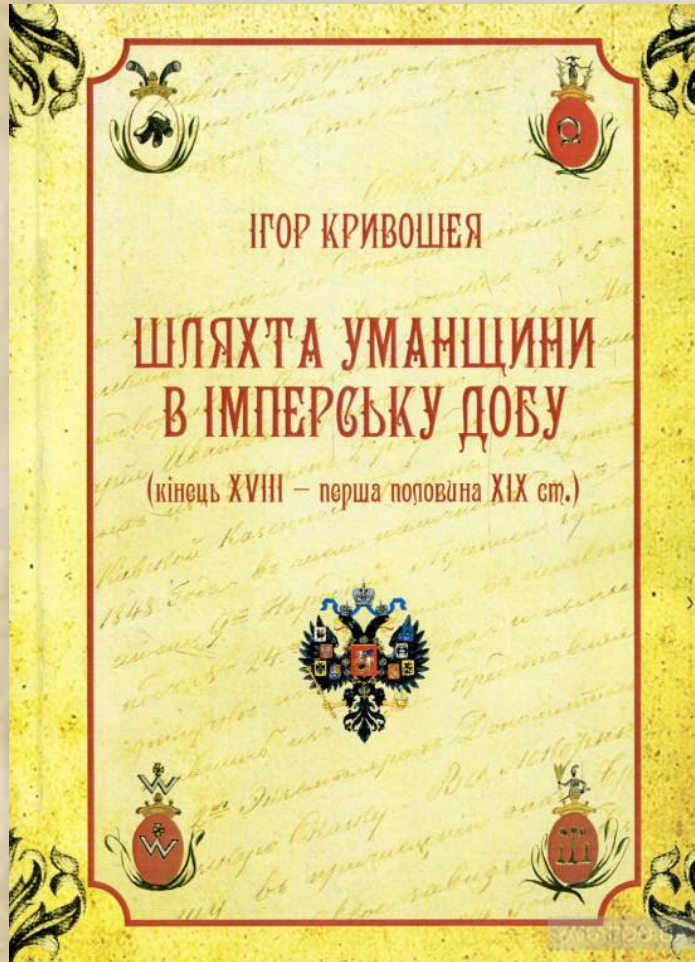

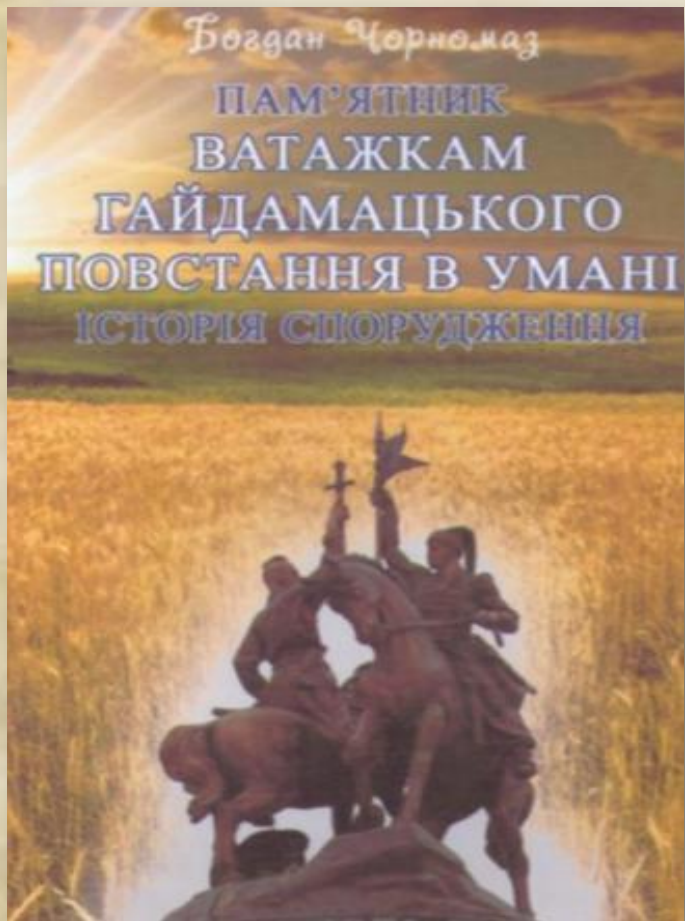
Історія Уманщини в іменах [Текст] : збірник наукових праць. Вип. 1 / Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Державний історикоархітектурний заповідник "Стара Умань"; [редкол.: Т. В. Кузнець, І. І. Кривошея, О. В. Скус, О. В. Мельничук]. – Умань : Жовтий О. О., 2010. – 161, [1] с. : іл. – Бібліогр.: в тексті.

Сивачук, Н. П. Лірники Уманщини
[Текст] : [посіб. для студентів-українознавців, істориків, філологів, краєзнавців] / Наталія Сивачук ; [рец. Дмитренко М. К., Лопушан Т. В., Голобородько В. М.]. – Умань : Жовтий О. О., 2009. – 109, [1] с. : іл., ноти. – Бібліогр.: с. 107-108.

Кривошея, І. І. Шляхта Уманщини в імперську добу (кінець XVIII-перша половина XIX ст.) [Текст] : монографія / Ігор Кривошея ; [рец. Кузнець Т. В., Тригуб П. М., Епштейн Т.] ; МОН України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини, Ін-т філології та суспільствознавства, Історичний ф-т, Державний історико-архітектурний заповідник "Стара Умань". – Умань : Візаві, 2014. – 254, [1] с. :фотоіл. – Бібліогр. в підрядкових примітках.

Чорномаз, Б. Д. Пам'ятник ватажкам гайдамацького повстання в Умані: історія спорудження [Текст] / Богдан Чорномаз ; [рец. В. В. Масненко, А. М. Русначенко]. – Умань : [б. в.], 2016. – 40 с. : іл. – Бібліогр.: в підрядкових прим.

Богдан Черномаз

**НАРИСИ З ІСТОРІЇ
УМАНЩИНИ В РОЗПОВІДЯХ
ОЧЕВИДЦІВ І В ДОКУМЕНТАХ**

Умань 2012

Черномаз, Б. Д. Нариси з історії Уманщини в розповідях очевидців і в документах [Текст] : збірник / Богдан Данилович Черномаз. - Умань : Уманське комунальне видав.-поліграф. підприємство, 2012. - 170, [1] с. : табл. - Іменний показ.: с. 169-170.

Клименко, П. Р. З історії забудови Умані [Текст] : [від давнини до сьогодення в забудові рідного міста] / П. Р. Клименко. – Умань : [АЛМІ], 2006. – 143, [1] с. : іл., карти. – Бібліогр.: с. 143.

Книга пропонує короткі дані з історії забудови міста Умані, суспільно-економічного стану, який є основою містобудування, свідомо випускаючи історію бурхливих, часто трагічних громадськополітичних та військових подій у місті. Публікація вміщує схеми та ескізи забудов, проекти перебудов від давнини до сьогодення в забудові міста Умань. Матеріал книги охоплює період від витоків заснування міста, до складного і цікавого шляху його розвитку з руйнуваннями і відбудовами Умані.

СТАНІСЛАВ
НЕЧАЇВ

СТАРА УМАНЬ

УМАНЬ
1996

Нечаїв, С. Стара Умань [Текст] / Станіслав
Нечаїв. – Умань : [б. в.] 1996. – 32 с

В Умані збереглася понад сотня пам'яток історії та архітектури. Час милостивий до будівель кінця 19-го початку 20-го століть. Більшість їх зустрічає вас у центрі міста. У книжці зібрані старі фотографії, переважно з власної колекції автора, які відтворюють старий образ славного стародавнього українського міста.

Давидюк, В. М. Історія уманських вулиць: вулиця Жовтневої революції та площа Леніна [Текст]. Вип.1 / Владислав Давидюк ; [рец. В. В. Кривошея, Т. В. Кузнець] ; Відділ культури і туризму Уманської міської ради ; Уманський краєзнавчий музей. – Умань : Візаві, 2011. – 205, [3] с. : фотоіл. – Бібліогр.: с. 200–205. – Присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616-2016).

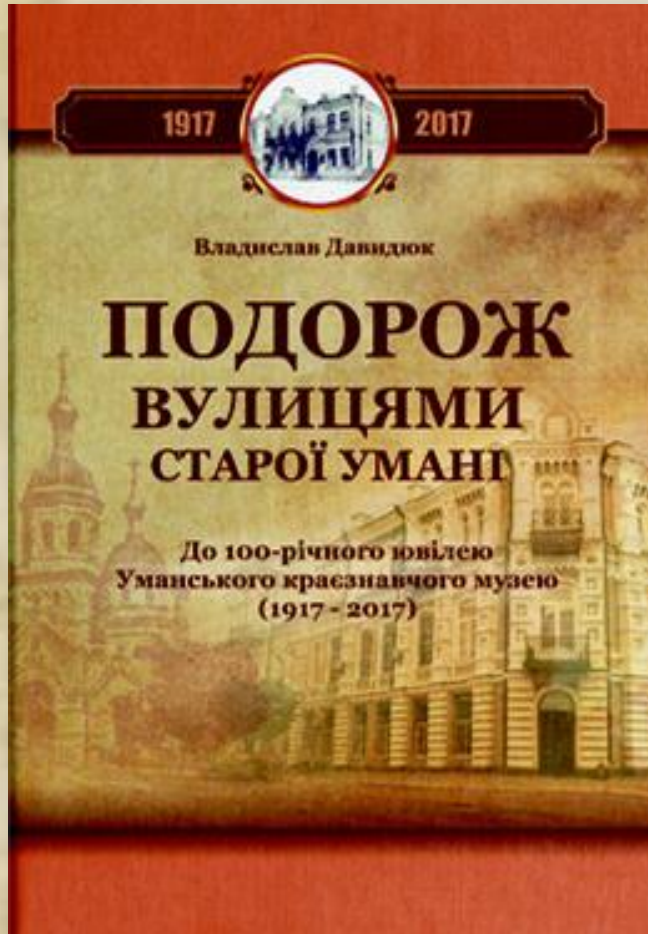
Давидюк, В. М. Історія уманських вулиць: вулиця Коломенська, вулиця Леніна та вулиця Піонтковського [Текст]. Вип.2 / Владислав Давидюк ; [рец. В. В. Кривошея, Т. В. Кузнець] ; Відділ культури і туризму Уманської міської ради ; Уманський краєзнавчий музей. – Умань : Візаві, 2012. – 229 с. : фотоіл. – Бібліогр.: с. 200–205. – Присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616-2016).

Давидюк, В. М. Історія уманських вулиць: вулиця Радянська, вулиця Садова та вулиця Рафаїла Чорного [Текст]. Вип.3 / Владислав Давидюк ; [рец. В. В. Кривошея, Т. В. Кузнець] ; Відділ культури Уманської міської ради, Уманський краєзнавчий музей. – Умань : Візаві, 2014. – 424, [2] с. : фотоіл. – Бібліогр. в тексті. – Присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616-2016).

Серія книг «Історія уманських вулиць» автора В. Давидюка видана в трьох томах і приурочена до 400-річчя першої письмової згадки про Умань. Це серія досліджень історії вулиць, провулків, майданів міста. На основі широкої джерельної бази зроблена спроба «реконструювати» вигляд головних артерій міста кінця ХІХ – початку ХХ ст. В першому випуску описані вулиця Жовтневої революції та площа Леніна, в другому – вулиці Коломенська, Леніна та Піонтковського, в третьому випуску – вулиці Радянська, Садова та Рафаїла Чорного. Серія рекомендована для істориків, краєзнавців, екскурсиводів, студентів, учнів та всіх, кого цікавить наше місто та його історія.

Давидюк, В. М. Подорож вулицями старої Умані [Текст] / Владислав Давидюк ; [рец. Т. В. Кузнець] ; М-во культури України, Державний історико-архітектурний заповідник "Стара Умань". – Вид. 2-ге, допов. – Умань : Візаві, 2018. – 527 с. : фотоіл. – Бібліогр.: в кінці кожного розділу..

Книга Владислава Давидюка "Подорож вулицями старої Умані". Ця книга завершальна у дослідженні центральних вулиць нашого міста.

Умань – моя маленька Батьківщина [Текст]
: навч. посібник для учнів поч. класів / В. М. Мазай, О. В. Савченко, Л. Б. Котельнікова [та ін.] ; [рец. О. А. Біда, Ю. І. Бодров, Н. С. Побірченко] ; Уманська міська гімназія Уманської міськради Черкаської області. – К. : Інтерлінк, 2006. – 118, [7] с. : фото, табл. – Бібліогр.: с. 115-116.

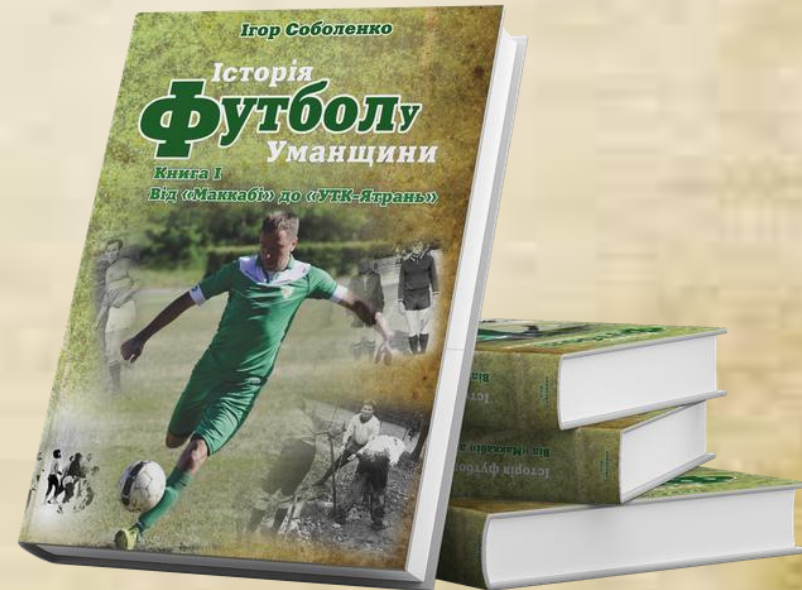
У запропонованому посібнику – вміщено матеріал для уроків на тему: «Мій рідний край Уманщина». Книжка допоможе дізнатися багато цікавого про історію міста, історико-культурну спадщину та пам'ятки архітектури Умані. Посібник стане у пригоді учителям та майбутнім учителям початкових класів, учням та їх батькам, а також усім хто цікавиться історією рідного краю.

Соболенко, І. М. Історія футболу Уманщини [Текст] : [в 3 кн.]. Кн. 3 : Жіноче обличчя чоловічої гри / Ігор Соболенко. – Умань : Візаві, 2018. – 404, [1] с. : фото, табл.

Соболенко, І. М. Історія футболу Уманщини [Текст] : [в 3 кн.]. Кн. 2 : Люди, роздуми і цифри / Ігор Соболенко. – Умань : Сочінський М. М., 2018. – 274, [1] с. : фото, табл. – Бібліогр.: с. 273–274.

Соболенко, І. М. Історія уманського футболу [Текст] / І. М. Соболенко. – Київ : Раритет, 2003. – 167, [1] с. : фото, табл.

Книга унікальна за своїм змістом та становить як історичну, так і культурну цінність. Саме завдяки таким виданням має розвиватись футбольна культура населення, формуватися правильна свідомість підростаючого покоління.

***Ці книги чекають на вас в бібліотеці
Уманського державного педагогічного університету імені
Павла Тичини.***

***Сподіваємося, що видання зацікавлять всіх, кому
небайдужа історія нашого міста!***